

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI UZLUKSIZ KASBIY
RIVOJLANISHINI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI
PSIXOLGIK XUSUSIYATLARI**

Ashurova Shaxnoza Fahriddin qizi

Temiz davlat pedagogika instituti Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

shaxnoza1297@gmail.com +998942652444

Annotatsiya: ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarini uzluksiz uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash istiqbollari psixologik xususiyatlari to'g'risida batafsil ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: sifatli ta'lim, tashkil etish, jismoniy faollik, o'z-o'ziga baho berish, kasbiy rivojlanish.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sifatli talim jarayonlarini tashkil etish psixologik jarayonlari juda muhimdir. Bu davlatning jiddiy talabalari uchun muhim tajribadir, chunki ular o'zlarini o'rganishga motivatsiyalanadi. Sifatli talim o'z ichiga o'rganish joyining ergashtirilgan vaqtida qiziqishni oshirish, ish va muhokama qobiliyatini rivojlantirish, jismoniy faollikni oshirish va ijtimoiy qatlamni kengaytirish uchun xizmat qilishi lozim. Buning uchun, o'qituvchi o'rganish jarayonlarini harakatga o'tkazishda jadal rivojlangan va tez-tez o'zgaruvchan usullar qo'llanishi kerak. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sifatli talim jarayonlarini tashkil etishning psixologik xususiyatlari haqida ko'proq ma'lumot olish uchun, ularning ma'lumotlarini qanday qabul qilishlari, ularning ma'lumotlarni o'rganganlarini isbotlash usullari va ularning o'rganish motivatsiyalarini tushuntirish usullari kabi tafsiilatlar kuzatilishi kerak. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sifatli talim jarayonlarini tashkil etishning psixologik xususiyatlari haqida maqola yozishni o'zingizni rivojlating. Maqolada, buning uchun zarur bo'lgan psixologik tushunchalar, o'quvchilar bilan ishlashning eng yaxshi usullari, ularning ehtiyojlari va qobiliyatlarini aniqlash va ularni rag'batlantirish usullari keltirilishi mumkin. O'quvchilarni qiziqtirish, ularning o'zlarini ifodalash uchun o'zlariga ishonishini oshirish va yaratmchi faoliyatni rag'batlantirishning ahamiyati ham ta'kidlanishi mumkin. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sifatli talim jarayonlarini tashkil etish psixologik jihatlari o'qituvchilar uchun juda muhimdir. Bu jarayonlar o'quvchilarning o'zlarini ifodalanish, o'zlarini izohlash, ijodiy muammolarni hal qilish, guruh ishlari, ijodiy yondashuv va boshqalar kabi muhim qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Buni amalga oshirish uchun, o'qituvchilar quyidagi psixologik xususiyatlarga e'tibor berishi kerak:

Qiziqish va motivatsiya: O'quvchilarni yangi bilimlarga qiziqtirish va ularga qiziqishlarini oshirish uchun darslarni qiziqarli va motivatsion ahamiyatga ega qilish zarur.

Ko'nikma va murojaat: O'qituvchilar o'quvchilarni o'z fikrlarini ifoda qilish, savollarga javob berish, murojaat etish va mustaqil fikrlarini yaratishga rag'batlantirish kerak.

Hamkorlik va guruh ishlari: O'quvchilarga guruh ishlari orqali bir-birlari bilan hamkorlik qilish, fikrlarni almashish va maslahatlashish qobiliyatlarini rivojlantirish kerak.

O'z-o'zini baho va tahlil qilish: O'quvchilarga o'zlarining faoliyatlari va natijalari ustida o'zlarining fikrlarini boshqa do'stlariga ifoda qilish va o'zlarining o'zlarini baholash va tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirish kerak.

Islomiy qadriyatlar va qonunlar: O'qituvchilar o'quvchilarga qonunlar, axloqiy qoidalarga rioya qilishni o'rgatish orqali ularning maslahatlarini va do'stlarini qadrlash, hurmat qilish va bir-biriga yordam berish muhitini yaratish kerak.

Maslahat va yordam: O'qituvchilar o'quvchilarga maslahat berish va yordam qilish orqali ularning o'zlarini rivojlantirishiga yordam berishadi.

Jamiyatga qarshi mulohazalar va qarorlar: O'qituvchilar o'quvchilarga jamoatda qanday muammolar yuzaga kelishi, ularning fikrlarini ifoda qilish va jamiyatda aktiv ishtirok etishga qanday qaror qabul qilishlarini o'rgatishadi.

Bu psixologik xususiyatlar yordamida, o'qituvchilar boshlang'ich sinf o'quvchilarining sifatli talim jarayonlarini muvaffaqiyatli tashkil etishlari mumkin.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sifatli ta'lim jarayonlarini tashkil etishning psixologik xususiyatlari bir nechta faktorlar orqali o'rganiladi.

Ertalabki ta'limning muhimligi: O'quvchilarni ilg'or fikrlar bilan ta'minlash, ularning qiziqishlariga mos keladigan mashg'ulotlar va darslarni qiziqarliroq qilishga intilish, ularni ta'lim jarayoniga qatnashishga hamda o'rganishga himoya qilish muhimdir.

O'quvchilarning qiziqishlariga e'tibor berish: O'quvchilar o'zining qiziqishlarini qanday ifodalashlari va ularni qanday qutqarishlari haqida gaplashish, ularning fikr-mulohazalarini e'tirof etish va qadr-qimmat qilish, ularning o'z fikrlari va fikrlarini izohlashga imkoniyat berish juda muhimdir.

Mashg'ulotlarni o'quvchilarning qobiliyatlariga moslashtirish: Har bir o'quvchi o'zining o'ziga xos qobiliyatlari va rivojlanish darajasiga ega. O'quvchi qobiliyatlariga mos mashg'ulotlar orqali o'rganish uchun o'quv jarayonlarini o'zlashtirish va ularni o'zlashtirish juda muhimdir.

O'quvchilarning o'z fikrlari va mulohazalari: O'quvchilarning o'z fikrlari va mulohazalari, ularning o'zgaruvchanligini va rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Taqdirlash va rag'batlantirish: O'quvchilarga ularning qilgan ishlari Boshlang'ich sinf o'quvchilarida sifatli ta'lim jarayonlarini tashkil etish psixologik jihatlari juda muhimdir. Bunday jarayonlarni tashkil etishda quyidagi muhim nuqtalar uchun e'tibor berish tavsiya etiladi:

Qiziqishlarni qo'llash: O'quvchilarning qiziqishlarini chuqurroq oshirish uchun ta'lim jarayonlarida turli sohalar, qiziqarli materiallar va faoliyatlar qo'llanilishi kerak.

Istiqbol va muvaffaqiyatni ta'minlash: O'quvchilarning o'zlarini muvaffaqiyatli his etishlari, kelgusidagi o'quv yo'nalishlariga qiziqishlarni oshirishga yordam beradi. Bu esa o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish va o'zlariga ishonchli bo'lishlari uchun asosiy yo'nalishdir.

O'quvchilarning his-tuyg'ulariga e'tibor berish: O'quvchilarning tuyg'ulari va hislari o'quv jarayonlari vaqtida e'tibor qaratilishi kerak. O'quvchilarga mantiqiy va hissiy qonunlar, qo'llanmalar yordamida o'z his-tuyg'ularini tushuntirish va boshqalarning his-tuyg'ulariga e'tibor qaratish o'rganiladi.

Hamkorlik va jamiyat bilan bog'liqlik: O'quvchilarni boshqa o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar bilan hamkorlik qilishga o'rgatish, jamiyatga qanday qo'shilishlari kerakligini o'rganish juda muhimdir.

Dinamik ta'lim usullarini qo'llash: O'quvchilar uchun qiziqarli va faol ta'lim usullari (masalan, qo'shma ishlar, o'yinlar, muloqotlar, vaqtincha proyektlar) qo'llanilishi kerak. Bu usullar o'quvchilarning qiziqish va faol bo'lishlarini oshiradi.

Ko'p to'plamli ishlash: O'quvchilarni guruhda ishlashga o'rgatish, ko'p to'plamli faoliyatlar o'quvchilarning ijtimoiy va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu, ularning jamoatdagi o'rinini tushunish va uning ahamiyatini anglashga yordam beradi. Bunday psixologik xususiyatlarni e'tiborga olgan holda, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun sifatli ta'lim jarayonlarini tashkil etish o'z-o'zidan muhimdir va o'quvchilarning rivojlanishida katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ashurova, S., & Numonova, A. (2023). THE ROLE OF PSYCHOLOGY IN FORMING TEACHERS' PEDAGOGICAL ABILITY. Academia Repository, 2(11), 46-53.

2. Ashurova Sh. F. (2023) SOG'LOM PSIXOLOGIK TURMUSH TARZI TO'G'RISIDAGI TASVVURLARNING SHAKLLANISHI "Zamonaviy ta'limda pedagogika va psixologiya fanlari <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/8314/5746>

3.Ashurova Sh.F. .(2022) A HEALTHY LIFESTYLE IN UZBEK FAMILIES FROM THE POINT OF VIEW OF ISLAM RELIGION Emergent: JOURNAL OF EDUCATIONAL DISCOVERIES AND LIFELONG LEARNING (EJEDL) <https://ejedl.academiascience.org/index.php/ejedl/article/view/369> (52-56 p)

4.Ашурова, Ш. (2023). Оилада эр–хотин муносабатларини мувофиқлаштиришнинг ўзбек психологлари томонидан таҳлил қилиниши. *Современные тенденции психологической службы в системе образования: теория и практика*, 1(1), 67-71.21.

5.Karimova M.N. Ashurova.Sh.F, (2023) Professional ta'limda tahsil olayotgan qizlarni oilaviy hayotga tayyorlash va ularda sog'lom turmush tarzini shakllantirishning psixologik asoslari. *Educational Research in Universal Sciences*. OAK. 369-373-b

